

PROJEKAT KUĆE NA OSTRVU ANAFI U GRČKOJ**A HOUSE ON THE ISLAND OF ANAFI IN GREECE**Mila Prokin, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – ARHITEKTURA**

Kratak sadržaj – Predmet rada je kontekstualna arhitektura kao pristup projektovanju. Istraživanje obuhvata kontekst kao pojam, primere ovakve arhitekture, analizu podataka o lokaciji ostrva Anafi i njihovu sintezu u projekat kuće „White noise“. Na ovom objektu prikazana je logika projektovanja u odnosu na prirodni i društveno – istorijski kontekst. Idejno rešenje sadrži analize uslova lokacije, tehničku dokumentaciju i predlog enterijera.

Ključne reči: Dizajn enterijera, arhitektonsko projektovanje, kontekst, kuća u Grčkoj, Anafi

Abstract – The subject of the work is contextual architecture as an approach to design. The research includes context as a concept, examples of this kind of architecture, analysis of data on the location of Anafi Island and their synthesis into the "White noise" house project. This object shows the logic of designing in relation to the natural and socio-historical context. The conceptual solution contains analyzes of site conditions, technical documentation and an interior proposal.

Keywords: Interior design, architectural design, context, house in Greece, Anafi

1. U V O D

Anafi je malo, ali veoma karakteristično ostrvo. Projektovanje objekta na ovoj lokaciji uslovalo je mnoga pitanja, poput odabira uže lokacije, orijentacije kuće i njenog oblikovanja tako da se estetički i funkcionalno zadovolje svi zahtevi, a da se pritom ne narušava postojeći karakter ostrva. U pokušaju da se pronađu odgovori, kao inspiracija i alat za projektovanje koristio je kontekst.

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja jeste pojam konteksta u arhitekturi i njegov značaj pri projektovanju. Na projektu kuće u Grčkoj obrađene su teme prirodnog i kulturološkog konteksta, a koje uključuju istraživanje uže i šire lokacije objekta, njenih prirodnih karakteristika, ali i društveno – istorijskih odlika koje su značajne za nastanak ostrva i život njegovih stanovnika danas.

Fokus rada je na analizi svih podataka dobijenih tokom istraživanja, prepoznavanje njihovog značaja za objekat i sinteza svega navedenog u sam projekat kuće.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila prof. dr Ivana Miškeljin.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja jeste uočavanje svih prirodnih i društvenih uticaja, proisteklih iz lokacije objekta, ukazivanje na njihov značaj, međusobnu povezanost i odnose. Svaka lokacija je jedinstvena, te je neophodno sagledati sve potencijale koje ona pruža, a kako bi se na adekvatan način ovi faktori inkorporirali u logiku oblikovanja objekta i ispunio krajnji cilj rada - jedinstvo konteksta, funkcionalnosti i estetike.

2. KONTEKST U ARHITEKTURI

U smislu projektovanja, kontekstualnu arhitekturu možemo opisati kao proces u kojem je objekat dizajniran kao odgovor na njegovo specifično okruženje. Pre nego što u okruženje postavimo nešto novo, moramo sagledati ono što ga već sačinjava. Objekat treba da odgovara nameni, situaciji i korisnicima, i da u isto vreme unapredi ili barem podrži postojeće okruženje. U tom smislu, kontekst možemo definisati kao skup relevantnih vrednosti, a koje uključuju sve fizičke (prirodne), ali i sociološke i kulturološke faktore. Ove vrednosti neophodno je analizirati, a zatim ih usvojiti u potpunosti ili delimično, prilagoditi ili odbaciti kao nedovoljno bitan aspekt.

2.1. Prirodni kontekst ostrva Anafi

U prirodne odlike lokacije spadaju: geografski položaj, veličina, reljef, klima, zemljište, vode, biljni i životinjski svet.

2.2. Društveno – istorijski kontekst ostrva Anafi

Pod društveno – istorijskim kontekstom smatraju se istorija, stanovništvo, kultura, privreda. Zbog velikog značaja za koncept i projekat kuće, kao poseban kulturološki aspekt dodata je analiza lokalnih materijala i arhitekture ostrva.

3. ISTRAŽIVANJE**3.1. Prirodno osvetljenje u arhitekturi**

Prirodno osvetljenje u velikoj meri utiče na čoveka i njegovo zdravlje. Mnoga istraživanja pokazuju da sunčevi zraci pozitivno utiču na raspoloženje, koncentraciju, pojavu stresa. Izlaganje Suncu povezano je sa proizvodnjom vitamina D i melatonina, koji su bitni za dobro psihičko stanje čoveka. Takođe, prirodno osvetljenje igra veliku ulogu u cirkadijalnom ritmu - biološkom ritmu u organizmu čoveka, koji reguliše brojne neourohormonalne procese u mozgu i na taj način kontroliše i usklađuje

dnevno noćne i brojne druge funkcije svih najvažnijih organa u organizmu. Spoljašnji stimulansi, svetlost i tama, pomažu da regulišemo biološki ritam i ostanemo sinhronizovani sa njihovim smenama.

Danas se zna da je prirodna svetlost neophodna za zdrav život, ali u isto vreme ljudi nastoje da se zaštite od nje i sve više vremena provode u zatvorenom prostoru. Zbog ovoga je veoma bitna uloga arhitekture. Kako bi svakodnevni život bio što kvalitetniji, arhitektura treba da napravi balans svetlosti i tame u objektu. Nije dovoljno samo pustiti sunčeve zrake unutra. Osvetljenje i njegovi uticaji zavise od lokacije i klime objekta, orijentacije i doba dana i noći. Prilikom projektovanja sve ove faktore treba uzeti u obzir kako bi se došlo do najoptimalnijeg rešenja.

Različite orijentacije, tokom četiri godišnja doba, imaju različite uticaje na čovekov biološki ritam. Istočna i zapadna strana variraju u zavisnosti od godišnjeg doba. U toku leta su veoma osvetljene, rano ujutru i kasno uveče, dok preko zime imaju dosta manje svetlosti. Na zapadu, puno svetlosti i toplote u večernjim satima može loše uticati na proizvodnju melatonina i spavanje, zbog toga što telo želi da se oslobodi toplote pre spavanje, a večer je na zapadnoj strani uvek najtoplije. Suprotno tome, jutarnji zraci na istoku pozitivno utiču na cirkadijalni ritam. Sever i jug su stabilniji u toku dana i u odnosu na godišnja doba. Severna strana je najmanje osvetljena u svim periodima i ne preporučuje se za prostorije u kojima se provodi najviše vremena, dok je južna strana osvetljena tokom celog dana pa treba paziti da se izbegne jako osvetljenje u večernjim satima. Cirkadijalni svetlosni sat pokazuje telesni ritam u odnosu na Sunce i rotaciju Zemlje i ukoliko se uzme u obzir prilikom projektovanja, može znatno da doprinese boljem kvalitetu života.

3.2. Uticaj lokacije na projektovanje

Životi ljudi stalno se prepliću sa arhitekturom, kojom smo okruženi većinu svog vremena. Ona može da utiče na naše raspoloženje, osećanja i sećanja, pa se može reći da arhitektura ima veliku ulogu u razvoju identiteta. Ljudi često imaju osećaj da (ne) pripadaju nekom mestu i povezuju se sa njim. Način na koji percipiramo ulice, trgove, gradove možemo nazvati osećajem ili duhom mesta. Taj „duh mesta“ usko je povezan sa arhitekturom i samom lokacijom – užom i širom.

Ciljevi projektovanja objekata slične namene biće isti. Npr. da je objekat bezbedan, funkcionalan, komforan, čist. Međutim, način na koji će se ispuniti ovi zahtevi zavisi od toga gde se projekat nalazi. Pre samog projektovanja neophodno je sagledati šta sve nudi jedna lokacija i kakav je njen duh mesta. Svako mesto ima različitu istoriju i kulturu, kao i geografske uslove, i ovome se treba prilagoditi. Od ovih uslova može zavisiti izbor konstrukcije, materijala, boja, osvetljenja.

4. KUĆA NA OSTRVU ANAFI

4.1. Koncept i forma

Koncept projekta kuće na Anafiju zasniva se na karakteristikama prirodnog i društveno – istorijskog konteksta ostrva, a pre svega na kretanju Sunca. Ove odlike uticale su i na oblik i formu objekta, kao i na prostornu organizaciju.

Za lokaciju objekta izabrana je južna obala ostrva, iz više razloga: zbog razvijenosti same obale, vizura ka moru i susednim ostrvima, zaštićenosti od dominantnih vetrova i kako bi se sunčani dani iskoristili u najvećoj mogućoj meri. Objekat je smešten izvan glavnog naselja Hora kako bi njegovi stanari imali mir, ali i bili dovoljno blizu ukoliko im nešto zatreba. Takođe, objekat se nalazi u blizini obale, ali je pozicioniran tako da nije pored uređene plaže. Na taj način kuća ostaje izolovana, a blizina mora stvara posebnu atmosferu.

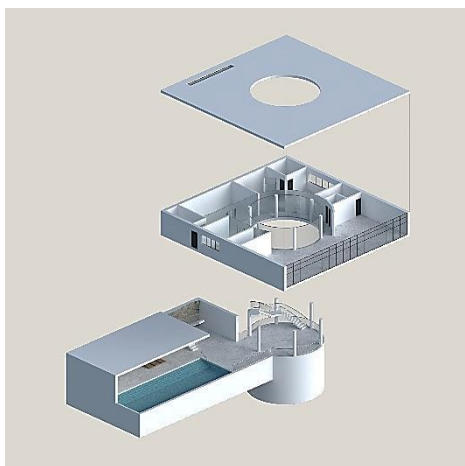
Planinski predeo sa jedne, i širina mora sa druge strane kuće, dominantni su u odnosu na nju, te je objekat projektovan tako da ispoštuje prirodu i uklopi se u pejzaž, kao i da naglasi ovu dominantnost. On je umetnut između planine i mora tako da u isto vreme predstavlja granicu između njih, ali ih i spaja. Posmatrajući objekat sa obale, on se nazire i prožima između stena i vode poput belog šuma, pa je tako i dobio naziv „White noise“ (beli šum).

Slika 1. Prikaz prilaza objekta

Osnovna estetička ideja bila je da se ne narušava postojeći karakter ostrva, poštujući tako tradicionalnu cikladsku arhitekturu, ali sa vidljivim linijama modernizma. Tako se došlo do jednostavne i čiste, ali zanimljive forme koja pruža mnoštvo različitih geometrija i prikaza. Velike staklene površine povezuju spoljašnjost i unutrašnjost, omogućavajući da se iz jednog prostora nazire drugi.

Objekat se sastoji iz tri dela: same kuće, bazena i dvorišta, odnosno tri osnovna geometrijska oblika: kvadrata, pravougaonika i kruga, gledano u osnovi. Svaki od njih je programska celina za sebe, a njihovi volumeni se međusobno spajaju ili prolaze jedni kroz druge. Zbog strmog terena, delovi kuće su na različitim nivoima i svi su okrenuti ka moru. Stambeni deo nalazi se na gornjem nivou i njegova južna fasada je u potpunosti otvorena, kako bi se maksimalno iskoristilo prirodno osvetljenje i jedinstven pogled koji ova lokacija nudi. Na donjem nivou nalaze se bazen i dvorište. Bazen je pozicioniran tako da je veći deo dana na suncu i spojen je sa dvorištem zbog lakšeg pristupa. Njegov krov iskorišćen je kao prilaz kuće. Dvorište čini centar kuće, u isto vreme je i njen temelj, a unutar nje se pretvara u atrijum. Sve prostorije smeštene oko atrijuma imaju staklene zidove kako bi dobile potrebnu svetlost, i kako bi se naglasila važnost samog atrijuma. Dvorište se nalazi ispod kuće, kako bi u toku dana uvek barem jedan njegov deo bio u hladu.

Slika 2. Izometrijski prikaz objekta

4.2. Prostorna organizacija

Sva tri dela objekta postavljena su u odnosu na kretanje Sunca, dok je na prostornu organizaciju stambenog dela uticao i cirkadijalni ritam, kao i potrebe korisnika kuće. Ukoliko pogledamo analizu senki za ovu lokaciju vidi se da je bazen smešten u zapadnom delu kako bi što kraće bio u senci. Dvorište je organizovano tako da je uvek delimično osunčano. Ulaz u kuću je na zapadnoj strani, iznad bazena, a do donjeg nivoa se može doći jedino stepenicama koje vode sa sprata objekta. Glavno stepenište vodi do dvorišta, a pomoćno do bazena. Prostorije u kojima stanari provode najviše vremena, tj. dnevna zona, postavljena je duž južne fasade. Široki prozori omogućavaju prirodnu osvetljenost tokom čitavog dana, a radi zaštite postavljene su zavese. Glavna spavaća soba je na istoku, što je veoma povoljno za cirkadijalni ritam, dok je glavno kupatilo povučeno na sever ka zatvorenoj fasadi i prirodno svetlo dobija preko atrijuma. Na severu se nalazi i radna soba za koju je potrebnije kontrolisano osvetljenje nego prirodno. Svakako, u nedostatku prirodne rasvete, postavljen je dodatni krovni prozor. Druga spavaća soba je zapadnoj strani, što nije najpovoljnija pozicija u večernjim satima, ali je ujutru, preko atrijuma, delimično otvorena i ka istoku.

4.3. Konstrukcija, materijalizacija i kolorit

Objekat se celom svojom severnom fasadom oslanja na stene, dok se stambeni deo dodatno, preko stubova, oslanja na dvorište koje predstavlja jedan masivni temelj. Konstrukcija čitavog objekta je armirano betonska, a za završnu boju je izabrana bela, kako bi se uklopila u pejzaž i duh mesta, ali i kako bi odbijala sunčeve zrake. Oba stepeništa su betonska, a ograde staklene. Stene koje se pružaju severnom fasadom objekta ostavljene su vidljive na pojedinim mestima u enterijeru i eksterijeru. Dvorište je popločano kamenom, a belinu objekta razbija plava voda bazena.

4.4. Enterijer

Enterijer objekta karakterišu zemljani tonovi i prirodni materijali, koji često pokazuju prirodne, ogoljene teksture. Ideja je bila da se unutar bele opne objekta nalazi topao i komforan enterijer. Glavni materijali jesu kamen, mermer, teraco, drvo, staklo i koža. Podovi su prekriveni mermernim pločicama ili parketom, a zidovi su neutralne, svetle boje i grube teksture. Od boja prevlađuju prirodni tonovi, sa akcentom narandžaste boje koja se provlači kroz sve prostorije.

Dnevna soba, trpezarija i kuhinja nalaze se u jednom velikom prostoru bez vizuelnih pregrada, ali projektovane tako da su jasno odvojene. Kuhinja je izrađena od rustičnog drveta, a u trpezariji i dnevnoj sobi se mogu videti teraco stolovi i kožni nameštaj. Dnevni boravak je kružno formiran, radi bolje socijalizacije korisnika i atmosfere, a dodat je i prostor za osamljivanje i uživanje u čitanju. Poseban kutak izdvojen je za „pauzu za pogled“, mesto gde se nalaze samo dve stolice i minimalistički sto, tako da ništa ne ometa pogled na more. Plava boja neba i mora stvara posebnu tenziju sa enterijerom navedenih prostorija.

Slika 3. Prikaz kuhinje i trpezarije

Slika 4. Prikaz mesta za pogled

Ostale prostorije su izdvojene, ali u komunikaciji sa ostatkom kuće preko mlečnog stakla. Na ovaj način je zadržana privatnost u sobama, ali je i propuštena prirodna svetlost. Poseban kontrast između nežnog mlečnog stakla i grubosti stene, javlja se u radnoj sobi.

Ona je dodatno osvetljena krovnim prozorom koji stvara specifične vizure u toku dana. Radni deo je projektovan za dve osobe, koje su po zanimanju arhitekta i bave se slikanjem iz hobija. Zbog toga prostorija sadrži deo sa dva radna stola, jedan veliki sto za zajednička razmatranja i saradnju, i kutak za slikarski pribor i štafelaj. Nameštaj je topao, minimalistički i uklopljen sa ostatkom kuće.

Slika 5. Prikaz radne sobe

Za razliku od ostatka kuće, u spavaćim sobama je za pod izabrano drvo, zbog dodatne topline i udobnosti. Zidovi su tretirani isto, a nameštaj je takođe od drveta, toplih, zemljanih tonova.

Slika 6. Prikaz spavaće sobe

Rasveta u objektu se razlikuje po prostorijama. U dnevnoj zoni ona je difuzna, sa nekoliko akcenata u vidu podne lampe ili lusterata. U kuhinji postoje tri različita osvetljenja, difuzno na sredini, fokusirano iznad ostrva i led rasveta iznad radne površine. U radnoj i spavaćoj sobi takođe postoje difuzna i usmerena svetla, a temperatura rasvete je svuda topla.

5. ZAKLJUČAK

Svrha ovog rada jeste ukazivanje na značaj lokacije i njenih uticaja na projektovanje objekata - kroz istraživanje, analize i primere, kao i projekat kuće na ostrvu Anafi. Na ovom objektu prikazana je logika projektovanja u odnosu na prirodni i društveno – istorijski kontekst. Može se zaključiti da je kontekstualna arhitektura veoma dobar način projektovanja, i da je u određenoj meri neophodna za dobijanje kvalitetnog i funkcionalnog objekta. Ukoliko se prilikom oblikovanja objekta ispoštuje kontekst, dobija se objekat sigurnije i stabilnije strukture, estetička i prostorna celina koja se uklapa sa okolinom, ali je i jedinstvena. Korisnici dobijaju autentični prostor sa kojim mogu da se povežu, a pritom se ne narušava kulturno nasleđe jednog mesta i naroda.

6. LITERATURA

- [1] Beauchemin KM; Hayes P. (1998): Dying in the Dark, Journal of the Royal Society of Medicine, str. 352-354.
- [2] Büning, E. (1973): The Physiological Clock. 3rd ed., New York: Springer-Verlag
- [3] Kougioumoutzis, Konstantinos; Tiniakou, Argyro; Georgiou, Ourania; Georgiadis, Theodoros (2012): Contribution to the flora of the South Aegean Volcanic Arc: Anafi Island (Kyklades, Greece)
- [4] Volf, Carlo (2013): Light, Architecture and Health – a Method, Aarhus School of Architecture, str.. 97-101.

Kratka biografija:

Mila Prokin, rođena je u Sremskoj Mitrovici 1997. god. Diplomirala je na Fakultetu tehničkih nauka 2022.god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitekture – Kontekstualna arhitektura na primeru projekta kuće na ostrvu Anafi u Grčkoj odbranila je 2023.god.

kontakt: mila.prokin@hotmail.rs